

Zpráva Dra. V. Forstera

o Šílnosti

Psychotechnického Ústavu při

Masarykově Akademii

Práce.

Přednesena, dne 7. května 1923.

Leží na mne nepříjemná povinnost podrobiti kritickému rozboru vedení Psychotechnického Ústavu po 2 1/2 ročním jeho trvání a ukázati na řadu omylů, vad a opomenutí, jež zavinily, že ústav nevyhovuje účelům, pro něž byl zřízen a že práce v něm konané nevyhovují ani mírně kladeným vědeckým požadavkům. Má kritika se nemůže vyhnouti výtkám osobního rázu, jež ovšem z části jsou omluvitelné situací za níž ústav byl zřízen a jeho vedení svěřeno Dru. Růžkovi.

Dr. Růžek není ovšem odborníkem ani o psychologii, ani v psychotechnice, nemá nutných teoretických vědomostí, bez nichž řešení praktických úkolů je nemožno, neosvojil si ani speciálních metod a znalostí praktických, neměl příležitost sledovati obsáhlou literaturu odbornou, ani seznati se s literaturou strojevodou.

Po té stránce třeba jej omluviti a spíše mu děkovati, že převzal a po vnější stránce vybudoval a finančně zajistil ústav v době, kdy nebylo k tomu jiné vhodné osoby.

Vedle toho má však Dr. Růžek vady ryze osobní, jež zavinily, že ústav nevykonal ani to, co za daných okolností bylo možno, že byl špatně veden po stránce administrativní, že si nedovede zajistiti potřebné spolupracovníky, že valná část vynaložených peněz i přičinění spolupracovníků vyšla na prázdno.

Jsou to těžké výtky, jsem však nucen je pronést, ježto je mou povinností ukázati aspoň na tomto konkrétním poli, jež jsem učinil předmětem svého životního studia, ukázati, jak dilatacím a lehkomyšlností, s jakou se u nás řeší nejdůležitější úkoly, ubíjí každý podnik a brání, aby naše odborná a vědecká práce nedosáhla průměrné světové úrovně, neřkuli, aby přispěla k vědeckému fondu světovému vlastními výsledky. Vše se tím smutněji, že ústav byl vybaven tak, že mohl svému úkolu dostáti. Měl k dispozici značné fondy peněžní, přízeň veřejnosti i úředních kruhů, zájem ochotných spolupracovníků.

Šlo dále o nové vědecké odvětví, jehož pracovní metody bylo možno rychle si osvojit i mladému ústavu.

Jsem nyní nucen tyto obecně pronášené výtky odůvodnit detailní kritikou.

Prvním činem Dr. Růžka bylo zavázati pro ústav německého psycholotechnika Dra. Blumenfelda. Třeba ohválím snahu ředitele, zajistiti ústavu odborníka, jenž by spolupracovníky rychle zaučil, byla tato volba zcela nešťastná a mohl ji učiniti člověk, jenž se ve věci naprosto nevyznal.

Blumenfeld napsal, pokud vím, filosofickou knihu o Kantovi velmi pochybné ceny, pak uveřejnil nějaké měření z oboru zrakového smyslu, jež prozrazuje naprosté nepochopení pro psychologický experiment.

Nebyl nám nápomocen ani při manipulaci strojů, které byly přivezeny z Německa a o testovacích metodách neměl ponětí. Jeho snaha nesla se k tomu, aby z literatury a zkušeností, které jsme my opatřili, čerpal poučení, a aby z ústavu učinil filiálku. Jeho charvihism vedl jej tak daleko, že zavrhoval původní a stěžejní metody anglické a hleděl prosaditi německé aplikace. Bez informace o jeho schopnostech byl angažován na 1 1/2 léta za veliké peníze, Vše skončila tím, že nikdo ze spolupracovníků se do schůzek s ním nedostavil, ústav nemůže ukázati ani na jediný pozitivní výsledek jeho činnosti.

Byla jediná věc, v níž nám mohl pomoci. Pracoval v drážďanském ústavu pro zkoušení řidičů a tu jsem naléhal na Dra. Růžka, aby jej přiměl, aby nám dal podrobný diapositiv aspoň pro stroje tam používané, především pro zkoušení distributivní pozornosti. Přišel a měl k nám přednášku, jež neobsahovala nic více, nežli co je obsaženo v známé publikaci Dra. Ulbricha, již měl Ing. Lörsch k dispozici. Nikdo jej nepohnul, aby nám dal k dispozici nákres zařízení těchto strojů a to snad je také příčinou, že ústav nechová ani jediný stroj vlastní konstrukce.

Ústav začal tím, že nakoupil za veliké peníze a bez výběru aparáty, která vystavovala známá německá firma Höde a Piorkowski. Je to podnik zcela výdělečný a neskopulosní, stroje byly konstruovány zcela nepředloženě a bez předchozího vyzkoušení a také na celém světě, mimo Německo, žádný z těchto strojů není používán. Nebylo možno na nich dosáhnouti deferenciace, jež by charakterizovala výkon ani typických konstant. Příčina je v tom, že stroje neumožňují analýsu fyziologických a mentálních činností, jež se na nich zkouší, a proto není ani možno izolovati vliv elementárních faktorů, jichž soubor přichází j platnosti ve výsledku měření.

Stroje byly kupovány dále, i když dřívější zásilky selhaly, za sumy, které daleko převyšovaly rozpočet ústavu, a uvedly jej do vážných a trapných finančních obtíží.

Mezi stroji jsou některé, které jsou v principu dobré, jsou však určeny pro zcela jiné účely, než psychotechniku. Jsou to dva totožné přístroje Piorwského pro cvik pozornosti, jež se však hodí pouze pro laboratoř psychiatrů. Byly také konstruovány pro psychiatrický ústav Mollův. Přístroj se v našem ústavě nepoužívá, jeden z nich nebyl vůbec montován, snad proto, že jeho provedení je vadné, a že ústav nemá ani k dispozici soustruhu, mnohokrát již slibovaného, na němž by bylo možno vyrobiti vadné součástky.

I nákup ostatních strojů manipulačních, jako chronometrů, zařízení zapisujících a reakčních byl pořízen bez výběru a bez odborné zkušenosti. Dra. Hippovy chronoskopy, ačž známy jsou jich vady, zvláště ta, že značné elektromagnetické residium činí illusorním přesnost na 1/1.000 vteřiny. Dnes po 3 letech jsou stroje ve stavu, že se není možno spolehnouti na jakékoli měření na nich prováděné.

Bude nutno zakoupiti kompletní zařízení Dr. Arsenvallovo. Kymografom v ústavě je, dosud se však s ním nepracovalo;

slyšel jsem, že je v konstrukci stroj druhý, prosím, aby bylo sečkáno, s jeho provedením, až bude patrné, k jakému účelu má být použit.

Ještě horší však, nežli že byly zakoupeny stroje málo užitečné, je, že ústav nemá jiných strojů nejpotřebnějších a nemá jediného diapositivu vlastní konstrukce.

Není stroje pro měření času reakčního, tedy experimentu pro naše účely nejdůležitějšího, nechci-li mluvit o primitivním zařízení, jež dodal Moede, a jehož vůbec není možno použití pro jakékoli přesnější a spolehlivější měření, na němž pak ani není možno měnit signály co do intenzity a kombinace.

Zařízení pro distributivní pozornost, o němž jsem již mluvil v případě Blumenfeldově, tedy pro funkci nejdůležitější, která musí být vyšetřena pro všechna povolání, jež přicházejí v úvahu při zkoušení industriálních schopností, neexistuje vůbec. Vše je tím horší, že k sestavení tohoto diapositivu nebude možno použití žádného z pomocných přístrojů v ústavu chovaných. Vše zaslouží výtky, proto, že se v době, kdy ústav byl zařizován a stroje kupovány, bylo dávno v Anglii a Francii používáno přesných zařízení a stroje tyto jsou obsaženy ve všech známých cení-
cích.

Bylo jenom třeba trochu se informovat dříve, nežli byla učiněna objednávka, být si vědom účelu stroje a volit takový, jež by účelu vyhovoval. Dr. Růžek koupil co právě viděl, stroj byl odložen, když se neosvědčil a přestal těšit.

Není zde vina pouze odborná nezkušenost, ale i neopatrnost. Nikdy nebyl žádný ze spolupracovníků dotázán o radu. Stroj došel, nikdo nevěděl proč, a co se strojem má být konáno. V případě, o němž mluvím, nemohu se ubránit osobního stezku.

Již v zahajovací schůzi před 3 1/2 rokem jsem Dr. Růžkovi navrhoval diapositiv pro zkoušení distributivní pozornosti. Dr. Růžek mi odpověděl: „Přes mou mrtvolu“. Nuže vše dopadla tak, že dne

hemáme tohoto nejdůležitějšího zařízení vůbec. Že jsem se o věc dále staral patrně z toho, že jsem naléhal na Blumenfelda, aby dodal nákres. Později, když jsem ve věci dále mluvil, odmítl mně Dr. Růžek s tím, že sám myslí na zařízení, při němž budou dávány signály kinematograficky. Tedy velké plány, docela nové řešení, opovrhovány vzory, ale výsledek žádný. Ústav nemá ani to, co tvoří primitivní výbavu každého ústavu.

V ústavě nekonají se dále zkoušky ergografické a dynamografické, ačkoliv i diletantovi patrně, že pro profesionální orientaci mají největší cenu. Stroje jsou nedostatečné, vadně konstruovány, neexistuje Ch. Henriho aparát pro esometrický tlak; neexistují žádné výsledky, nebyly brány pracovní křivky.

Kdyby však byly zachycovány, neměl by praktické ceny, ježto v ústavě nejsou pracovní křivky studovány, nejsou znány základní charakteristické jejich typy, ani adaptovány formule, podle nichž by bylo možno individuální výsledky oceniti, srovnati a činiti z nich závěry o síle svalové, vytrvalosti, únavnosti a ostatních faktorech působících při práci svalové i neutální. Že ústav neprovedl ani žádného rozboru neutální křivky pracovní je patrné.

Je-li tedy již samo strojové zařízení ústavu nedostatečné, ústav si nad to neosvojil ani jediné přesné pracovní metody, pomocí nichž by bylo možno výsledků měření použiti pro posouzení a ocenění profesionálních schopností a tím nevyhověl svému nejdůležitějšímu úkolu.

Je sice pravda, že v souboru testů ústavu figurují zkoušky na strojích; z posudku, jež jsem podal, je však patrné, že jejich cena je minimální, ne-li žádná, že nemají profesionální signifikace, že z jejich výsledku nelze činiti žádného bezpečného závěru o industriálních schopnostech probantových; jsou zde pouze proto, aby se zdálo, že se něco děje, jako ostatně vše, co dosud z ústavu vychází.

Texty mentální jsou v ústavu pěstovány. Vnutil jsem jejich užívání Dr. Růžkovi ve smyslu svého článku v „Času“ z počátku roku 1922, v němž jsem odpovídal na výtčky Lidových novin vůči vedení

ú stavu. Ing. Lörsch se jich ujal a vykonal pro ně, co bylo možno. Ovšem ani výsledky v tomto oboru dosažené nemohou odpovídati ani mírným vědeckým požadavkům.

Ústav se opírá o garnituru, již jsme s Lörschem na rychlo sestavili, když byla hlášena návštěva pana presidenta Masaryka; za mé nepřítomnosti byly některé testy přidány.

Výběr testů, jich aplikace pro dané účely, ani jich oceňování nevyhovuje, ježto ústav nesleduje systematicky práce v tomto oboru konané, nemá k dispozici nejdůležitějších časopisů odborných /:na př. Brit. Journal of Psychology, Amer. Journal of Applied Psychology:/ a spoléhá se na publikace německé, které, jak známo, traktují otázku testů způsobem nedostatečným.

Psychologické a psychotechnické průpravné vzdělání spolupracovníků nestačí na to, aby vlastním studiem a zkoušením vypracovali přesnou techniku a metodu testovací, třeba, jak jsem již uznal, kteří z nich, především Ing. Lörsch soukromou péčí snažili se doplniti mezery vědecké přípravy.

Neboť ke konání zkoušek je nejen třeba znáti

- 1./ metodu detazovací a scoring, ale také
 - 2./ míti jemné pochopení pro duši dítěte, aby každá odpověď mohla
býti posouzena dle celkové jeho mentální dispozice; šablonovitý úsudek, jenž se spoléhá jenom na slovné znění odpovědi a nedovede vzíti v počet rušivé a měnivé faktory, okamžité dispozice, způsobí více zmatku, nežli prospěchu.
 - 3./ rozuměti strukturu testů, to jest věděti, z jakých jednodu-
chých duševních činností se skládá, jak tyto složkové funkce
spolu souvisí, a jak spolupůsobí při daném mentálním výkonu.
- Vedle těchto výkonů více analytických, které vyžadují nezbytně solidního vzdělání v teoretické psychologii, jsou zde speciální problémy psychotechnické.

Pro každé industriální povolání třeba mít v zásobě vjed-
nou garnituru testů; praktický poradce nemůže rozhodovati, který

test pro určité povolání má aplikovati, musí mítí předpis, jakým způsobem zkoušeti kteroukoli řemeslnou schopnost,

Předpisy tyto mohou býti stanoveny na základě dvou přípravných prací:

- 1./ analyzy duševní činnosti, jež při daném testovacím úkolu přichází k platnosti.
- 2./ Analyzy duševních i tělesných výkonů, jež jsou charakteristické pro určité řemeslné povolání.

Víme-li, kterými testy možno zkoušeti typické duševní činnosti, a víme-li dále, které duševní činnosti jsou potřebny v běžných industriálních povolání, nebude nesnadno pro každé povolání stanoviti garnituru vhodných testů.

Může pro tento dvojí stežejný úkol psychotechnické služby nevykonat ústav skoro ničeho.

Nebyla provedena analyza testů, nebyla však provedena ani analyza řemeslných výkonů.

Na tomto drahém úkolu lze znova ukázati, jak nedbale a lehkomyšlně přistupoval Dr. Růžek k řešení odborných problémů; nejtěžší úkoly svěřoval lidem naprosto nekvalifikovaným, sám nedovedl nebo nemohl jejich práci kontrolovati, výsledky přijímal buď bez kritiky, nebo je pohodil a obracel se k řešení problémů jiných.

Hned na počátku trvání ústavu byla sestavena komise, která měla studium v dílnách vypracovati analyzu kritických povolání. Co stála tato komise nevím; vím pouze, že byli povoláni do ní lékař, dáma z ústavu pro volbu povolání a jedná výkonná síla. Tedy ani psycholog, ani inženýr. Proč ne? Důvod nemůže ležeti jinde, nežli, že šlo Dr. Růžkovi o to, aby odstranil ze všech podniků mne a Ing. Lürsche, kteří jsme měli možnost jeho činnost kritiky sledovati, po případě odbornými pracemi učiniti se v ústavě nepostrádatelnými. Musil býti učiněn neškodným každý, kdo neomezené jeho postavení v ústavě ohrožoval a kdo mohl vadno

jeho řízení odhaliti. Poukázá ještě dále na tuuto jeho neovědomitou politiku osobní. Výsledek zmínění komise není ovšem žádný; aspoň nevím, že bylo jakýchkoli dat pro účely ústavu použito a že dle hledisek při tom získaných se dal výběr kandidátů.

Podobných komisí bylo však více. Jedna z nich měla vyšetřiti pracovní podmínky tkalců v severních Čechách. Svaz textilníků dokonce prý pro tento účel slíbil podporu 1/3 miliónu Kč. dle vlastních slov Dra. Růžka. Vše dopadla ještě hůře.

Komise se souvzrušila na pouhý prázdninový výlet Dra. Růžka, Dra. Hergorta, sl. Jahnové a pana Blažka; oba dva první pánové sotva vykonali návštěvu v novinách tkalců; oba další členové sice řidny vyhledávali a nějaká šetření konali. Výsledek šetření však se nikdy nedostal nikomu v ústavu na oči, ani nebyl v jakékoli formě nebo části uveřejněn. Návštěvy však byly tak řídké, konané bez předchozího plánu a bez vědomí účelu, že sebrany materiál, je-li jaký, nemá žádné statistické ceny a nelze z něho činiti žádných závěrů a pracovních, mzdových, rodinných, hygienických, dědičných poměrů domácího průmyslu. Ale ovšem podnik těžce kompromitoval vážnost ústavu. Je-li zde ústav příslušný k velké vědecké Akademii, vyzbrojený vědomostně, osobami a nástroji, a jestli prvé šetření tohoto ústavu dopadne tak, že nemůže býti ani uveřejněno; je jisto, že angažovaná veřejnost ztratí důvěru ve výkonnost tohoto ústavu a že se bude štíci, svěřiti mu jakýkoli úkol. V této trpné situaci ústav nyní již je, vím, že ani kterékoli ministerstvo nemá důvěry v jeho práce, ani Svaz průmyslníků, ani jiná odborná Sdružení.

Bylo by zajímavé zjistiti, co tento vědecký výlet stál, aby bylo možno ukázati, jak neohospodárně byla nakládáno s jméním ústavu. Víím jenom, že ještě před krátkou dobou bylo vyplaceno společně Jahnové na účet této exkurze Kč. 2.500.--.

Dr. Růžek však vypravil další komisi. Posluchači Vysoké školy obchodní byli vysláni do průmyslových závodů na Moravě,

dotatí testovací garnitur. Ing. Lůžek, na němž dnes spočívá teoretické vedení ústavu správně odmítá jin garnituru docti

aby studovali pracovní výkony za účelem stavení norem pro mzdy. Jenom odborník vyzbrojený obsáhlým věděním technickým, hospodářským, sociologickým i psychologickým mohl by se odvážiti na tento úkol. Jak byli naproť kvalifikováni studenti z obchodní školy, nevím.

Lze se však diviti, že se průmyslníci ukázali vůči takové komisi neochotní? Ovšem Dr. Růžek ve svém expose určeném pro evropskou veřejnost přidává tuto neochotu za vinu průmyslníkům, kteří prý se brání, aby jim nikdo neviděl do hospodářství a slibuje výsledky uveřejniti. Jen pro bůh ať toho nedělá.

Budme rádi, že vše skončila ztrátou peněz a nedůvěrou průmyslníků, jen ať se široká veřejnost nedoví o této neschopnosti a nesvědomitosti ve vedení ústavu.

Z tohoto vylíčení patrne, že ústav si nezjednal teoretických předpokladů, aby testovacích metod mohl= použití pro řešení praktických úkolů profesionální orientace.

Neadoptoval však ani skály již známé, hotové a přesně vypracované mezikou. Přinesl jsem do ústavu Permanovu odstupňovanou skalu, pro zkoušení inteligence dětí, jistě nejednejší= pomůcku pro psychologické zkoumání. Ústav nevycovičil v ní ani jediného odborného testatora, nemá-li pluviti o ing. Lörschovi, jenž je určen ovšem pro práci studijní, nikoli službu výkonnou. Stalo se pouze to, že skala byla dána k dispozici jeho amatérům, tak široké veřejnosti a je proto prováděna způsobem, jenž musí předem její upotřebitelnost kompromitovati. O nemožnosti pracovati se skalou pro toho, kdo nemá hlubších psychologických vědomostí apraktické techniky, zmínil jsem se předem.

Jaký je výsledek 2 1/2 leté činnosti po stránce testovací? Že existuje dnes asi 5 poradem pro volbu povolání a že nemají předpisů, jakým způsobem řemeslné schopnosti uchazečů zkoušeti. Obracejí se stále důrazněji na ústav se žádostí za dodání testovacích garnitur. Ing. Lörsch, na němž dnes spočívá teoretické vedení ústavu správně odmítá jim garnituru dodati věda, že testy, jichž ústav užívá, jsou náhodné, a že ústav

nemá možnosti vypracovati smlouvy, které byhověly praktickým potřebám a požadavkům vědecké vážnosti. Výsledek je ten, že každý poradce užívá otázek, které náhodou našel a že pražská poradna hrozí, že věc bude řešiti sama, nesplní-li Psychotechnický ústav onu povinnost.

To je pozitivní důkaz, že ústav nevyhověl nejprimitivnějšímu a nejnáléhavějšímu úkolu pro nějž byl zřízen.

Ačkoliv nebyly vybudovány ani pracovní základy, Dr. Růžek stále rozšiřoval ústav po stránce vnější, vylyčováním nových úkolů a zřizováním příčleněných ústavů. Žádný z těchto úkolů nebyl prakticky řešen, žádný z ústavů nemůže se vykázat pozitivními výsledky. Poradnu pro studenty svěřil Dr. Růžek Dru. Stejskalovi, aniž si zjednal jakékoli informace o tom, jakých zkušebních metod zamýšlí Dr. Stejskal používat. Naopak Dr. Stejskal odepřel své zkoušky prozraditi. Přebírá Dr. Růžek za ně zodpovědnost?

Tím však prokazuje, že se vzdal odborného vedení ústavu. Nechoť kritisevati testy Stejskalovy znám je jen z doslechu. Jich výběr je však příliš úzký, a jak jsou sestaveny, podávají nejvýše obraz o výkonnosti probantů, nikoliv o celkovém niveau inteligence tím méně o specifických rozdílech v jich nadání. Do ústavu přijato nebo připuštěno rovněž několik pracovníků z rozličných oborů, jichž kompetence není stanovena, a ježto není celkového vedení, vyčerpává se ústav osobními sváry a bezradnými pokusy o nalezení vhodného pole činnosti. Ústav byl zřízen, aniž bylo jasno k jakému účelu a jakými prostředky má v něm býti pracováno.

Po jedné stránce snažil se ústav vyhověti; zpracovával výsledky pokusů statisticky. Ovšak i to se dělo přímo proti vůli Dra. Růžka, ačkoli bylo možno čekati od něho aspoň v této věci pochopení. Když jsem metodu do ústavu zaváděl, setkala se s odporem ředitele, jenž měl proto ni spousta teoretických, avšak ovšem mělkých a laických námitek. Námítky ty čerpal patrně z

několika stránek Wirtha a ve svém sebecenění neuvážil, že je to metoda, která staví psychotechnická měření na objektivní podklad, a že byla vypracována a pro účely měření psychologických a sociálních aplikována největšími matematiky světa, Julem, Pearsonem, Spearmanem a že vedla přímo k převratu, umožňující shrnouti v jediný křivkách výsledky měření hromadných a o sobě badných. Že se nyní metody v ústavě používají a že je pro ni početně vycvičen Ing. Petrtýl, je zásluha Ing. Lörsche.

Ale ovšem korelace počítány tepreticky a nikoliv k účelům pro něž jsou stanoveny. To znamená, porovnání výsledků zkoušek a praktická korelační metodou, jež je jediným kritériem správnosti zkoušek, nebylo vůbec, ani v jediném případě provedeno a doku nebude provedeno, nemá žádná zkouška ceny ani spo-
lehlivosti. Dr. Růžek sice slibuje ve svém elaborátu pro Milán /:str,7:/, o němž ještě promluví, že za tím účelem bude stanovena komise, jež počne svou činnost 1./11. 1933. Existuje dnes tato komise? Kdo jsou její členové? a jsou odborně způsobilí pro tuto technicky nesnadnou práci? Kdo je zaočičil? Provádějí již matematické výpočty laikové jako provádějí psychologické analýsy? Otázky tyto jsou však zbytečné. I jestli někteří pá-
nové se tázali mistrů, jak se osvědčují uředníci, ústavem ~~stix~~ doporučení, nemají naprosto žádné možnosti vyjádřiti číselně stupeň schopnosti zkouškou zjištěnou a mistrem posouzenou. Řekl jsem již, že neexistují texty, v nichž by přicházely čí-
selným pořadím k platnosti industriální schopnosti. Nelze proto z měrného materiálu vybrati číselné hodnoty, jež by bylo možno korelovati. Z toho ~~přetřně~~ patrný naprostý nezdar veškeré dosa-
vadné práce ústavu. Dr. Růžek má vůči mně snadnou obranu. Nechť předloží aspoň 100 výsledků /: z celkového počtu vyzkoušených lidí přes 2.000:/ srovnaných dle ranků a ukáže korelace 5 základních testů mezi sebou, s prospěchem školním, s osvědčením

se v praxi. Je to nejmenší požadavek, jejíž možno klásti. Každá školní práce zachází s materiálem touto metodou. Jestli nevyhoví však tomuto vyzvání, nebo nedokáže, že aspoň přípravné práce proto jsou hotovy, mohou tvrditi s dobrým svědomím, že přišla jeho vinou na zmař 3 1/2 letá práce ústavu, přes 1/2 milionu Kč., námaha spolupracovníků a ochota i důvěra subjektů, které se dostavily do ústavu k vyzkoušení. Zkoušky nemají prostě ceny.

Zpráva Dra. Waltera v posl. čísle Orientation Professionnelle povídá dokonce více, než co slibuje Dr. Růžek, po šesti měsících po umístění je konána nová zkouška pro kontroly. Není ovšem konáno nic podobného, Walter si asi tuto zprávu nevymyslel, někdo z ústavu mi ji sdělil, zde je patrna nesevědomitost s jakou ústav informuje veřejnosti, nesevědomitost tím trestuhodnější, ježto každý odborník, vezme-li si práci nahlédnouti do prací ústavu, pozná okamžitě, že jde o prostou žalbu a učiní si ovšem divný úsudek o poctivosti české vědecké práce. Je to však metoda, již učil Dr. Růžek, jak ukáží, ve velkém, pro klamání veřejnosti. Je to dsa panovačská a svérávná, která smrdí proto, že

To jsou vadý a nedostatky omluvitelné odbornou neznalostí a nedbalostí ředitele ústavu, je zde však mnoho chyb, které ukazují, že není schopen vésti ústav pro závady osobní.

Je to v první řadě volba osob, které dr. Růžek přijal do ústavu. Ihned od počátku jeho trvání byly angažovány a placeny tyto síly: 1./ lékař, 2./ dvě manipulační síly ženské, 3./ výkonná síla mužská. Po celou dobu nebyl přibrán psycholog, psycho-technik ani inženýr, až teprve v posledním čase za poměrně nepatrnou gážo proti ostatním platům inž. Lörsch, teprve na velký nátlak, a když několikráte Dr. Růžek nedodržel svého slibu, že mi dá smlouvu. Já sám jsem se vzdal své ochotnické činnosti v ústavu v květnu minulého roku, když několikráte Růžek, po malicherných výmluvách a vytáčkách, zradil slib, že mi dá smlouvu a když naposled se projevil, že mě k práci v ústavu nepřipustí z důvodů předstíraně politických. Tak jednal Dr. Růžek s lidmi, kteří

od počátku v ústavu pracovali, a na jejich pomoc byl jedině odkázán. Nyní jaké jsou síly, jimž dal přednost. Upozorňuji jedině na slečnu Šahnovou, která sedí v ústavu od počátku jeho trvání, brala až do posledka Kč.1.600.- měsíčně, nyní o něco méně. Proč byla přijata, neví nikdo. Žádné odborné kvalifikace nemá, žádných ani pomocných prací pro účely psychotechniky nevykonala. Něco překládala, aby se řeklo, že je zaměstnána. O její činnosti ve vědeckých komisích jsem již mluvil. Vedla dále knihovnu. Pro začáteční knihovnu o několika stech svazcích není třeba zvláštní drahé síly, zvláště když existovaly v té době v ústavě další dvě nebo tři manipulační síly. K vedení knihovny není však třeba ohovátka klíč a zapisovatí výpůjčky, ale činiti též návrhy na koupi a objednávatí, k čemuž je třeba čísti světovou literaturu a znáti knihkupecký trh. Obsah knihovny je zcela náhodný, koupilo se, co kdo viděl odporučil a zaslal knihkupec. Řekl jsem již, že nejdůležitější knihy a publikace periodické tam chybí.

~~schopno~~ Vedle toho, že tato síla byla zbytečná, je zcela nezpůsobilá. Je to dáma panovačná a svárlivá, která snad proto, že řáděla, že je Dr. Růžkem kryta, chovala se v ústavu arogantně a vyzývavě. Neodvážil bych se tohoto úsudku na základě dojmu, jež učinila na mne a kolegy v ústavu. Do jednoho pedagogického ústavu vědeckého, v němž sedí vážní a staří odborníci byla tato slečna vyslána, neví za jakým vědeckým účelem; chovala se tak vyzývavě, seběvědomě, chtěla diktovati svá přání a strhnouti na sebe vedení schůze, že ředitel ústavu se rozhodl, po jiných trpkých zkušenostech, ježto poučily o neserióznosti vedení, že s Psychotechnickým ústavem dále jednati nebude. Politika Dra. Růžka ve volbě osob je patrna; odstranil odborníky, kteří by mohli jeho činnost kriticky sledovati, obklopil se lidmi svého osobního kruhu, kteří jeho vliv v ústavě byli nuceni ochrániti. Tím vším se stalo, že v ústavě je největší desorganizace a anarchie po stránce osobní i věcné. Ježto ředitel vytklo se z rukou odborné vedení ústavu, dělal každý co chtěl a uměl, a došlo-li k osobní svádě, snažil se DR. Růžek difference spíše rozdmýchat, nežli od-

straniti. Nebylo nikoho, kdo by dovedl posouditi správnost rozcházejících se názorů a naříditi postup. Za těchto okolností je každá další práce neskončena, ústav musí dostati nejenom přesný pracovní program, ale také pevnou ruku, která by činnost spolupracovníků vedla k stanovenému cíli a byla zodpovědná veřejnosti za výsledky.

Nedostatky Růžkova vedení z mého vyličení jsou platny ale jsou zřejmy též jich příčiny: Dr. Růžek osnuje dalekosáhlé plány, otvírá široké perspektivy, klade si vysoké úkoly, nebo aspoň o všem tom mluví; při tom však nestará se o vlastní práci, neprostuduje jedinou věc do detailu, neoivojí si základní vědomosti ani primitivní metody; tím vším se stává, že nerozřeší ani jediného konkrétního úkolu.

Nejde o to založiti ústav pro profesionální orientaci či dokonce o fyziologii lidské práce; ale o to vědět jak se dělá, nejde o to raditi při volbě povolání, ale vědět, jaké schopnosti jsou třeba v průmyslných povoláních a znáti metody, jakými lze je u uchazečů zjistiti.

Dr. Růžek považoval dále za vhodné obhájití svou práci před českou veřejností a světovým forem odborníků. Jak to provedl, to je nejmudnější, kapitola mého posudku. Zde se jeví v nejostřejším světle jeho metoda klamati veřejnost předstíráním nepravdivých skutečností, tvrditi, že bylo vykonáno, na čem nebylo hnuto ani prstem, dělati z vad přednosti, zkrátka vše to, co lze dobře charakterisovati jeho vlastními slovy: „stavěti Polemkinovy řesnice“.

Do výroční zprávy o činnosti M.A.P. udal, že P.Ú. se rozvinul v nejdokonalejší vědecký ústav toho druhu a že některé z metod Psychotechnického Ústavu byly adeptovány genevským ústavem práce. Snad se sám klamal v prvém úsudku, nezná zřízení cizích ústavů ani není odborníkem, nemá proto měřítka pro srovnání, pokud se však tkne druhého tvrzení, nutno prohlásiti, že vědomě klamal veřejnost, která z metod Psychotechnického Ústavu

byla adepotváno genevským ústavem práce? Dr. Růžek potřebuje pouze zdatí jedinou metodu a pramen své informace a vyvrátí mé nejtěšší výtky. Dr. Růžek počítal zde s nevědomostí českého čtenáře a s jeho neschopností ověřiti si tuto správu.

Na sjezdu v Milánu přednesl elaborát o činnosti P.Ú.; neznám tannějšího dokumentu nepravdy a neosýchavého předstírání lichých skutečností.

Dr. Růžek vykládá výmluvnými slovy program ústavu, jenž v mnohých bodech přesahuje cíle, které si vytkli psychotechničtí odborníci. Bohužel tvrdí, že se stalo na uskutečnění tohoto programu se se státi mělo, a čímž však dosud ve skutečnosti nebylo ani hnuto.

Probáru podrobněji aspoň zprávu o lékařské službě, a abych ukázal, že není pravdivá. Čteme na stránce 3: „Berou se v úvahu vady orgánu restiračního, srdce, nervů, zrakové, smyslu barevného, smyslu statického, doplňují se zkouškami chuti, čichu, sluchu“. Nuže, nic z toho není pravda.

Vady orgánů restiračních a srdce se sice zkoumají obvyklými aeskultačními metodami. To však daleko nestačí pro účely profesionelní orientace. Nebžší o chorobu v lékařském a klimickém smyslu, jde o funkcionelní vyzkoumání ústrojí, jeho nepravidelnosti a odchylky pokud mají vliv na tělesnou a duševní výkonnost. Každý lékařský fiche poučí, jaké zkoušky třeba dělati. Připomínám pouze, že se nezkoumají variace tlaku krevního, poruchy dechu únavou, prací a smocá, že není používán pneumograf ani oscilometr, ba ani nejjednušší pneumoskop Bachomův. Zkouška visuelní je nejprimitivnější, nebéfe se zřetel na ostrost vidění při snížení osvětlení, na zrakovou adeptaci při přechodu ze tmy do světla, na smysl stereoskopický na funkcionelní šíři zrakového pole. Rovněž zkoumání smyslu barevného vůbec nevyhovuje nejmírnějším požadavkům. Patrně, že jsou to všechno momenty, jež mají největší důležitost pro kri-

tickáspovolání. Nejhorším však klamem je tvrzení, že je zkoumán smysl statický, Není zkoumán vůbec, ačkoli je toho nevyhnutelně potřebí. Ústav nemá křesla Broccova ani jiného zařízení, aby zkoumal účinky závrat, ani žádného jiného aparátu pro zjišťování nystalogram očního.

Tvrzení, že pro účely diegnetické je užíváno X paprsků že jsou zkoumány reakce serologické, pozorování mikroskopická, chemická je vědomým klamem. Ústav nemá pro to prostředků, ani nedává prováděti analyzy na klinikách. Nechť Dr. Růžek předloží buď jedinou analýzu tohoto druhu provedenou v ústavě nebo posudek vyžádaný pro účely Psychotechnického Ústavu pđjinud a uznáno, že jsem mu křivdil aspoň v tomto bodě. Ostatně všech těchto posléze jmenovaných zkoušek pro účely psychotechnické není třeba, personál ústavu nikdy nebude pro ně vycvičen. Míže se jimi chlubit pouze člověk, který nemá jasné představy o tom, jakých skutečných zkoumání je třeba pro účely psychotechnické a na které by měl položit zvláštní váhu.

Všimneme si dále str.2. lékařského fiche: Jsou zde vypočítány činnosti, jimiž je zkoumán mentální stav dítěte.

Vědomosti, ferckse-aterupce, pozornost, pamět, poruchy paměti, vady tercepce, aferapce, emaginace a úsudku, úsudek, urařování, vynalezavost a původnost, způsob vyjadřovací, řeč, zájem, temperament, emoxe a afekce, haneurs/:nevím co to je:/ a změny afektivity, neklid, poměr ke kamarádům, chování, smysl mravní, choroby citění, Colifs, ambice a ideal, vážnost, zvyky, poslušnost a vliv trestu, vůle, její vady, vytrvalost, únava, úspěch a aplikace.

Nevím, z kterých spisů seznam tento je vybrán, jde zde skutečně o činnosti a charalleristiky, jež jsou speciálním předmětem psychotechnického a typologického zkoumání.

Ale jakými prostředky zjišťují se tyto vlastnosti v lékařskou službou ústavu? Vypracovati tyto zkoušky je právě předním úkolem ú stavu a zse spolupráce psychologa a lékaře musí přinést nejkrásnější výsledky. Ale zbytečné výklady.

Ústav nedovede zde nic zjistiti, nezná pro to žádných metod ani lékařských ani psychologických, vše je pouze vývěšní tabulí.

Jak chybí všecken styk mezi službou lékařskou a psychologickou, jak lékaři jsou proti/přizpůsobitelnosti své zkoumání potřebám ústavu vidno z toho, že v ústavu nebyl učiněn ani pokus srovnati výsledky lékařského zjištění duševních poruch a nepravidelnost s výsledky získanými zjištěnými metodami testovacími. Permanaova skala podává určitý předpis, jak stanoviti mentální debilitu. Lékař našel 25 debilních. Srovnávají se oba nálezy? Byl posudek psychologický korelován s diagnosou lékaře?

Zde nejde o věc malé důležitosti. Řekl jsem již, že účelem lékařské služby v ústavě musí býti adoptování metod testovacích, které právě odtějí nahraditi subjektivní úsudek přesným a číselně odváženým měřením. Mentální testování odkrývá široké možnosti pro diagnostiku duševních chorob nejrozmanitějšího druhu. Nemusím připomínati, že pro toto studium není v ústavě vůbec smyslu a že nelze čekati jakýchkoli výsledků.

Dr. Růžek nesmí se při tom vmlouvati, že se spolehl na lékaře. Dr. Herfort dělal svou povinnost jako lékařský praktik. Bylo povinností ředitele ústavu, aby upozornil lékaře na zvláštní úkoly psychotechnické, a aby mu dal potřebný vědecký materiál.

Snad někdo je ochoten schváliti tento nepoctivý a chlubený referát proto, že šlo o to, vylíčiti ústav v nejlepší světlo před evropskou veřejností - referát byl zaslán ve francouzském překladě všem větším ústavům zahraničním - a tím zjednati vážnost a uznání české vědy.

Já nemohu, než upozorniti na nebezpečnost takového počínání. Cizí odborníci, kteří budou čísti o tomto vzorně vypraveném ústavě jistě budou jej chtítí viděti, jak se již

stalo /:Dr. J. Fischer z Mnichova:/ . Jaké bude jejich zklamání, že všechno je klam, že ústav nevyhovuje ani nejprimitivnějším vědeckým požadavkům, že nemá laboratoře, metod, ani výsledků, že je veden diletanty. Výsledkem bude nedůvěra a přesvědčení, že Češi jsou šalebníci ve všech oborech veřejné práce, šálí-li takovým nehorázným způsobem ve vědě, kde dosud byla nejvyšším příkazem poctivost, svědomitost a vážnost.

Dr. Růžek počítá na nevědomost svých čtenářů a posluchačů. Snad si počíná správně se svého stanoviska obrací-lu se při tom na českou veřejnost, v níž ovšem dosud je málo znalců tohoto speciálního odboru. Předpokládá-li však stejnou nevědomost cizích odborníků, je to při nejmenším naivnost, již však mu sí těžce ublížiti vážnosti české práce v cizině.

Vytýkám Dru. Růžkovi mnohou věc; že však zavedl klam a předstírání do vědecké práce, to mu nesmím odstoupiti.

Předpokládám pak tuto zprávu podolaným orgánům, aby zjednali nápravu, sledají-li moje výtky oprávněnými.

Dr. V. F o r s t e r v. r.